

09.09.2024

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvataan kokonaisturvallisuuden toimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Strategia sisältää myös hallinnonaloille vastuutetut strategiset tehtävät, joilla turvallisuus käytännössä tuotetaan. Uutena kokonaisuutena varautumisen lisäksi käsitellään

kykyä vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin, eli vastetta. Elintärkeiden toimintojen ja turvallisuustoimijoiden sijasta painotetaan enemmän itse toimintaa.

Lausuntokierroksen tarkoituksena on kerätä kokonaisturvallisuuden toimijoilta mahdollisimman laaja-alaisesti näkemyksiä strategialuonnoksen kehittämiseksi ja viimeistelemiseksi. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on tarkoitus hyväksyä valtioneuvoston periaatepäätöksenä loppuvuodesta 2024.

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Osa 1: Kokonaisturvallisuuden toimintamalli

Kokonaisturvallisuuden toimintamallin ja siinä käytettyjen käsitteiden tulisi olla keskenään johdonmukaisia ja selkeitä, jotta mallin toimivuus ja eri toimijoiden välinen yhteistyö varmistetaan. Yhtenäiset käsitteet luovat pohjan yhteiselle ymmärrykselle ja helpottavat strategian toimeenpanoa käytännössä. Strategian kappaleita 1.1 ja 1.2 tulisi selkeyttää siten, että kokonaisturvallisuuden toimintamallin kuvauksessa viitattaisiin keskeisiin käsitteisiin, jotta kokonaisturvallisuuden toimintamallin ja keskeisten käsitteiden välinen yhteys olisi ilmeisempi. Strategiassa myös todetaan, "hallinnolliset muutokset, kuten hyvinvointialueiden perustaminen pakottavat uudistamaan myös strategian yksityiskohtia". Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että strategiassa kuvataan selkeästi hyvinvointialueiden kyvykkyyden vahvistaminen vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

Osa 2: Strategiset tehtävät

Kappale 2, sivu 51: Lause "Tilannekuvatoiminnan tavoitteena on varmistaa, että ylimmällä valtionjohdolla on käytettävissään ajantasainen turvallisuustilannekuva kaikissa olosuhteissa." ehdotetaan muokattavan muotoon "Tilannekuvatoiminnan tavoitteena on varmistaa, että ylimmällä valtionjohdolla on käytettävissään ajantasainen ja analysoitu turvallisuustilannekuva kaikissa olosuhteissa."

Kappale 2, sivu 52: Lauseessa "Tilannekeskus tekee yhteistyötä eri alueellisten toimijoiden, kuten aluehallintovirastojen kanssa eri tasot läpileikkaavan tilannekuvan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi." tulisi huomioida selkeästi aluehallinnon uudistus ja mikä rooli lupa- ja valvontavirastolla tulee jatkossa olemaan sekä hyvinvointialueiden tai vähintään yhteistoiminta-alueiden kanssa tehtävä yhteistyö (tilanne- ja johtokeskukset, valmiuskeskukset).

Kappale 7, sivu 62: Hyvinvointialue pitää kirjausta ”Pelastustoimen avunanto kanavoidaan ensisijaisesti EU:n pelastuspalvelumekanismiin kautta” lähtökohtaisesti hyvänä. Tämä edellyttää hyvinvointialueiden riittävää taloudellisesta resursointia, jolla käytännössä varmistetaan pelastuslaitoksille (omaa palvelutuotantoa vaarantamatta) tehtävän hoitamisen edellyttävä kyvykkyys henkilöstön saatavuuden ja osaamisen osalta.

Kappale 9, sivu 67: Lausetta ”Puolustuskykyyn kuuluvat keskeisinä osakokonaisuuksina puolustusjärjestelmän valmiuden säätely sekä aluevalvonta.” tulisi täydentää lisäämällä siihen maininta puolustuskykyyn olennaisesti kuuluvasta väestön suojaamisen kyvykkyuden säätelystä.

Kappale 13, sivu 74: Lauseeseen ”Turvallisuusviranomaisten, kuten poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien välinen yhteistyö on vakiintunutta ja sitä edelleen kehitetään huomioiden turvallisuusympäristön muutos.” tulisi lisätä ”pelastuslaitosten”.

Kappale 18, sivu 82: Lauseessa ”Muita keskeisiä meripelastukseen osallistuvia toimijoita ovat Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, pelastuslaissa (379/2011) tarkoitettu hyvinvointialueen pelastusviranomaisen (ml. Helsingin kaupungin pelastuslaitos), Liikenne- ja viestintävirasto, Väylävirasto, poliisi, Puolustusvoimat, sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset, Tulli sekä ympäristöviranomaiset.” tulisi erityisesti MIRG-toimintaan liittyen käyttää ”hyvinvointialueen pelastusviranomaisen” tilalla Pelastuslaissa määriteltyä ”pelastuslaitos” termiä.

Kappale 20, sivu 85: Lausetta tulisi tarkentaa ”Pelastustoimen palveluja ja varautumista tukevia toimijoita ovat muun muassa Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö, Suomen Meripelastusseura, Suomen Punainen Risti, Suomen Lentopelastusseura, pelastuskoirajärjestöt ja Vapepa (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu).” lisäämällä siihen alueelliset pelastusliitot ja Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund sekä huomioida, että Vapepa ei sellaisenaan ole toimijajärjestö, vaan pelastustoimen vapaaehtoistoimijoita yhteen kokoava verkosto.

Kappale 29, sivu 101: Lause ”Kriiseissä olemassa olevat rakenteet aktivoidaan seuraamaan tilannetta, tuottamaan tilannekuvaa, käynnistämään tehtävien jatkuvuuden varmistavat toimet sekä arviomaan kriisin tulevia vaikutuksia ja tarvittavia varautumistoimia.” ehdotetaan muokattavan muotoon ”Kriiseissä

olemassa olevat rakenteet aktivoidaan seuraamaan tilannetta, tuottamaan ja jakamaan tilannekuvaa, käynnistämään tehtävien jatkuvuuden varmistavat toimet sekä arviomaan kriisin tulevia vaikutuksia ja tarvittavia varautumistoimia.”.

Kappale 34, sivu 110: Lausetta ”Päämääränä on turvata yhteiskunnan tarvitsemat viestintäverkot- ja palvelut. Viestinnän kriittisten toimintojen jatkuvuus turvataan myös valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa.” tulisi täydentää maininnalla väestön varoittamiseen tarvittavista järjestelyistä.

Kappale 34, sivu 110: Kappaleeseen ”Kriittisiä viestintäverkkoja ovat mm. koti- ja ulkomaan tietoliikenneyhteydet, matkaviestinverkko sekä joukkoviestintäverkot. Kriittisiä viestintäpalveluja ovat mm. hätäpuhelut ja joukkoviestintä.” tulisi lisätä yleinen maininta viranomaisviestinnän käytössä olevista operaattoriverkoista, verkkopalveluista ja niiden varajärjestelmistä.

Kappale 35: Ehdotamme kappaleen sisällön osalta arvioivaksi, riittäisikö Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa ainoastaan Kyberturvallisuuden yhteistoimintamalliin ja edelleen Suomen kyberturvallisuusstrategiaan viittaaminen, jossa kyberturvallisuuden kansallista yhteistoimintamallia tyhjentävästi käsitellään.

Kappale 41, sivu 123: Kappaleen sisällössä tulisi huomioida myös sammutusveden saatavuus.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia rakentuu kokonaisturvallisuuden toimintamallin ympärille. Strategiassa kuvataan, miten yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Strategiassa korostuu, että kokonaisturvallisuus on koko yhteiskunnan asia. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisella toimijalla on oma roolinsa ja vastuunsa turvallisuuden ylläpitämisessä.

Strategiset tehtävät ovat keskeisessä roolissa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa. Näitä tehtäviä toteutetaan sekä varautumalla että reagoimalla uhkiin. Strategiassa painotetaan läpileikkaavasti ja johdonmukaisesti kyvykkyyttä vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin sekä toimintaa, joilla uhkiin vastataan.

Turvallisuusympäristön muutokset ovat osoittaneet, että toimijoiden on kyettävä reagoimaan entistä nopeammin ja tehokkaammin. Tässä kontekstissa pelkkä varautuminen ei riitä, vaan tarvitaan myös kykyä toimia päättäväisesti uhkien jo toteuduttua. Turvallisuus ei ole vain yksittäisten toimijoiden vastuulla, vaan kaikkien yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehtivien on kyettävä toimimaan yhdessä uhkiin vastattaessa. Varautuminen luo pohjan tehokkaalle vasteelle ja toisaalta vastatoimien onnistuminen edellyttää hyvää varautumista. Vasteen tarpeet antavat suuntaa ja prioriteetteja varautumiselle. Strategiassa todetaankin, että kyky vasteeseen syntyy varautumalla.

Yhteenvetona Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue toteaa, että luonnoksessa Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024) otetaan tärkeä askel kohti proaktiivisempaa ja

tehokkaampaa turvallisuusajattelua, jossa osaltaan tunnistetaan muuttuneen turvallisuusympäristön realiteetit ja korostetaan kykyä reagoida sekä toimia päättäväisesti normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Nurvo Tiina
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue